

structure, person) had no attention from domestic researchers. And carried studies are non-systemic and not consistent. In present article conceptual approaches to the formation of financial safety's securing tools for corporation under dynamic environment conditions are suggested. In particular, existing approaches to the definition of the category "financial safety" are analyzed and the author's approach to the definition is presented. Also destructive factors defining the state of financial safety at any level are identified; the conclusion that it is necessary to identify sources of existing and potential financial threats and determine the resources to neutralize them has been made. It is suggested to consider the financial threat as a dynamic system of causal relationships with many feedback loops allowing identification of vector influencing the object. All stated above determines the necessity for concept of financial safety's system creation at base level of the economic system - the corporation.

The developed concept involves defining the principles of the proposed system, formulation of managing goals and tasks, systematization of potential safety threats, the determination of control object and most importantly - the development of financial safety securing tool for corporation under dynamic environment conditions. The proposed concept is aimed to achieving and maintaining of certain level of corporation's financial condition, providing long term sustainability.

Keywords: financial security of the corporation; the corporation; financial threats; financial interests; mechanisms of financial security.

REFERENCES

1. The Constitution of Ukraine (2011), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, №10 (ukr).
2. Blank I. A. (2004), The financial management enterprise security, Kyiv, 776 p. (ukr).
3. Baranovskyi O. I. (2004), Financial Security in Ukraine (assessment methodology and tools support), Kyiv, 759 p. (ukr).
4. Zahorodnii A. H. & Vozniuk H. L. (2007), Financial and economic dictionary, Znannia, Kyiv, 1072 p. (ukr).
5. Muntiiian V. I. (1999), Economic security of Ukraine, Kyiv, 464 p. (ukr).
6. Kovalev D. & Pletnikova Y. (2001), Quantifying the level of economic safety of the enterprise, *Ekonomika Ukrainy*, № 5, pp. 35-40 (ukr, rus).
7. Aleksandrov Y. A., Orlova E. A., Polovian A. V. (2002), The assessment of the financial safety of industrial enterprises, *Naukovi pratsi DNTU*, № 46, pp. 12-19 (ukr, rus).
8. Yermoshenko M. (1998), Financial security, *Viche*, № 11, pp. 61-73 (ukr).
9. Pasternak-Taranushenko H. (1994), Economic safety of the state, *Naukova dumka*, Kyiv, 140 p. (ukr).
10. Shlemko V. T. & Binko I. F. (1997), Economic security of Ukraine: the essence and directions of ensuring, Kyiv, 144 p. (ukr).
11. Kuzheliev M.O. (2012) Conceptual bases of development of corporate relations, TOV «Skhidnyi vydavnychiy dim», Donetsk, 260 p. (ukr).
12. Kuzhelev M. A. & Makovskaia E. A. (2001), Financial security: state, region, personality, *Sbornyk tezysov y dokladov na mezhdunarodnoi konferentsyy «Lomonosov 2001»*, MAKS Press, Moscow, pp. 129-130 (rus).

© Кужелєв Михайло

Надійшла до редакції 25.06.2013

УДК 658.1

ЛЯШОВ ДМИТРО,

аспірант Приазовського державного технічного університету, м. Маріуполь

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджені проблемні питання управління ефективністю використання персоналу підприємства, які вирішуються в дисертаційних роботах українських і російських дослідників, а також у ряді публікацій у спеціалізованій пресі. Сформульована постановка задачі управління ефективним використанням персоналу як завдання системи управління охороною праці, відповідної новим економічним реаліям. Установлено, що окремі частини цього завдання вирішуються в різних підсистемах управління підприємством. Запропоновано напрями вдосконалення системи управління охороною праці з урахуванням рішення поставлених завдань.

Ключові слова: ефективність; персонал; використання персоналу; система управління; умови праці; охорона праці.

Постановка проблеми. Ідея управління ефективністю використання персоналу підприємства полягає в цілеспрямованому управлінні умовами праці з метою скорочення втрат робочого часу, пов'язаних

них із їх впливом на організм працівника. Умови праці на підприємствах впливають на здоров'я й працездатність працівників. У результаті працівник ризикує захворіти загальним захворюванням, професійним

або отримати травму. Наслідки для працівника можуть бути найрізноманітнішими - від часткової тимчасової або стійкої втрати працездатності до смерті. У результаті підприємство несе певний збиток - від зниження продуктивності праці до матеріальних витрат, пов'язаних із відповідними компенсаціями шкоди працівнику згідно із чинним законодавством. Таким чином, явно простежується певна залежність між умовами праці та економічними наслідками для підприємства й суспільства, яка може бути визначена через оцінку ефективності використання працівника в процесі праці на підприємстві. Якщо цілеспрямовано покращувати умови праці, то можна досягти скорочення втрат робочого часу через захворюваність та травматизм.

Між станом здоров'я працівника та місцем (умовами) його праці простежується взаємозв'язок. Умови життя формують такий важливий ресурс, як здоров'я людини. Проте ресурси кожного окремого працівника з роками виснажуються, він стає все більш схильним до різних захворювань. На практиці це виражається в зростанні захворюваності з віком. У зв'язку із цим доцільно з точки зору управління втратами робочого часу та продуктивності праці проводити взаємозаміну працівників на різних робочих місцях і тим самим скорочувати втрати через захворюваність.

Усе це говорить про те, що в економіці існує певний резерв підвищення продуктивності праці, пов'язаний з ефективним використанням працівника в таких умовах праці, за яких збитки через стан його здоров'я є мінімальними.

Однак на підприємствах немає систем управління, що дозволяють контролювати такий процес. Крім того, у теоретичному плані окремі елементи цієї системи вивчаються різними науками, такими як охорона праці, гігієна праці, економіка праці, наукова організація праці, фізіологія праці тощо. У зв'язку із цим доцільно розглянути стан управління окремими елементами для того, щоб сконструювати єдину систему управління ефективністю використання персоналу підприємства за критерієм "умови праці".

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми. Щоб мати уявлення про актуальність обраної теми дослідження, були вивчені матеріали за період із 2006 до 2011 р., представлені в базі даних Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського (м. Київ), яка супроводжує базу даних авторефератів дисертацій, захищених в Україні й Росії (оскільки проблема управління ефективністю використання персоналу підприємства в обох країнах має схожі обриси). Зокрема це роботи таких учених, як: Л. М. Андросова [1], Л. І. Васечко [4], А. О. Водяник [5], Н. Л. Гавкалова [6], Н. М. Гвоздик [7], І. В. Горбачова [8], Т. І. Грінка [9], М. М. Деліні [11], І. І. Демко [10], Н. М. Зеленко [12], Є. К. Козак [15], О. Е. Кружилко [16], М. Г. Олієвська [20], І. В. Панченко [21], О. Б. Погайдак [23], І. М. Подобед [24], Н. Г. Савченко [28], В. В. Сьомченко [30], Є. В. Слюсаренко [29], Н. М. Тимошенко [31], А. С. Цумаєва [32], В. Є. Чупир [33]. Безумовно, це в більшості своїй молоді дослідники, які представили свої роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Однак за ними стоять наукові та освітні колективи, керівники, опоненти, спеціалізовані ради, і у зв'язку із цим є всі підстави вважати, що дисертаційні роботи представляють наукові школи, передові досягнення яких певною мірою знайшли відображення як у тематиці досліджень, так і в отриманих результатах.

Мета роботи - на основі огляду аналізу фахової літератури, зокрема дисертаційних робіт, сформулювати основні підходи до вирішення завдання управління ефективністю використання персоналу в сучасних умовах функціонування економіки України.

Виклад основного матеріалу. Основна увага авторів перерахованих вище дисертацій приділена широкому спектру питань з обраної теми.

Досліджено основні дефініції в галузі ефективного управління персоналом. Так, сутність і зміст поняття "людський капітал підприємства" розглянуто в дослідженнях Н. М. Гвоздик, "трудового потенціалу" - І. І. Демко, Є. Б. Козак, "якість робочої сили" - І. І. Демко, "трудова ресурси", "робоча сила", "економічно активне населення" - В. В. Сьомченко, "робочий час" - Л. М. Андросової, В. Є. Чупира. Система показників для оцінки людського капіталу розглянута в роботі Н. М. Гвоздик, трудового потенціалу - І. І. Демко.

Автори приділили значну увагу різним аспектам функціонування системи загальнодержавного загальнообов'язкового соціального страхування в Україні (Л. М. Андросова, Н. М. Зеленко, О. Б. Погайдак, М. М. Деліні, Н. Г. Савченко, Л. І. Васечко, К. В. Слюсаренко, М. Г. Олієвський, А. С. Цумаєва).

Підходи до дослідження факторів умов праці викладені в роботах О. Е. Кружилко, А. О. Водяник, Л. М. Андросової, І. М. Подобед, І. В. Панченко. Підходи до організації системи управління персоналом розглянули І. В. Горбачова, Н. Л. Гавкалова, робочим часом - Л. М. Андросова, В. Є. Чупир.

Запропоновано різні методи вивчення ефективності використання персоналу. Так, підходи до вдосконалення матричних методів в обґрунтуванні рішень щодо зниження рівня виробничого травматизму розглянули О. Е. Кружилко, А. О. Водяник; метод оцінки впливу різних факторів на умови праці за допомогою чотирьох таблиць запропонувала Л. М. Андросова.

Нарешті, ефективність інвестицій у людський капітал розглянула Н. М. Гвоздик, ефективність використання трудового потенціалу - І. І. Демко, Є. Б. Козак, трудових ресурсів - В. В. Сьомченко, робочої сили - Т. І. Грінка. Економічні підходи до управління ефективністю використання персоналу - Н. Л. Гавкалова, М. Н. Тимошенко, фактор "умови праці" - Л. М. Андросова.

Слід також зазначити, що свої розробки та пропозиції автори орієнтували на підприємства обласно-вугільної промисловості (Н. М. Гвоздик), вугільної промисловості (О. Е. Кружилко), торгового підприємства (І. І. Демко), сільськогосподарських підприємств (І. В. Горбачова, М. М. Тимошенко, І. М. Подобед), підприємств харчової промисловості (Т. І. Грінка, В. В. Сьомченко, К. Б. Козак), добувної промисловості (К. В. Слюсаренко), залізничного транспорту (В. Є. Чупир).

Ряд робіт носять загальногалузевий характер (Л. М. Андросова, Н. М. Зеленко, О. Б. Погайдак, М. М. Деліні, Н. Г. Савченко, Л. І. Васечко, Н. Л. Гавкалова, М. Г. Олієвська, М. С. Цумаєва, А. О. Водяник, І. В. Панченко).

Істотну увагу обраній нами проблемі приділено й у дисертаційних роботах російських авторів.

А. Б. Бедерова [2] управління охороною праці розглядає через призму оцінки та управління ризиками виникнення виробничих травм та професійних захворювань. Автор конкретизувала поняття "професійний" і "виробничий" ризик. Перший, на її думку, слід застосовувати "для оцінки виникнення професійних захворювань унаслідок дії несприятливих

факторів виробничого середовища, використовуючи гігієнічні нормативи для оцінки умов праці та медико-біологічні показники здоров'я працівників", а другий - "до оцінки ризиків виробничих травм на виробництвах, на яких немає значних перевищень нормативів ГДК і ПДУ, шкідливих хімічних, фізичних та біологічних факторів, але існує імовірність отримання виробничої травми, обумовленої ризикованою поведінкою працівників, незадовільною організацією праці та недосконалістю техніки та технології виробництва" [2]. Авторка також показала, що головною причиною професійних захворювань є вплив на організм працівника несприятливих виробничих факторів. Визначальною причиною виробничого травматизму є неправильна поведінка працівника й незадовільна організація праці. А. Б. Бедерова пропонує ризик виникнення професійного захворювання оцінювати на підставі рівня зв'язку між несприятливими факторами й станом здоров'я. Оцінку ризику виникнення виробничої травми запропоновано проводити на підставі оцінки ймовірності настання несприятливої події й тяжкості її наслідків.

О. В. Ізмайлова [13] вважає, що необхідна розробка й наукове обґрунтування техніко-економічних показників для кількісної оцінки економічних наслідків порушення здоров'я працівників у процесі трудової діяльності. На основі економічного аналізу можуть бути виявлені шляхи стимулювання робіт із поліпшення умов праці.

А. А. Пастухов звертає увагу на той факт, "що в планово-централізованій системі господарювання акцент у вирішенні питань охорони праці робився на використанні норм трудового права. В умовах формування ринкової економіки йдеться про охорону праці як про сукупність умов, що забезпечуються не тільки всіма нормами трудового права, а й економічними заходами".

О. М. Карпова [14] провела дослідження проблеми втрати працездатності працівниками вугледобувних підприємств унаслідок виробничого травматизму та професійної захворюваності. Нею запропонована методика формування величини інтегрального коефіцієнта ризику втрати працездатності, який, за твердженням автора, здатний економічно відобразити всі випадки травматизму й професійної захворюваності з урахуванням їх порівняльної тяжкості.

І. С. Крисов [17] дійшов висновку, що діюча нині система управління умовами праці, яка є складовою частиною системи управління охороною праці, побудована на принципах реагування на страхові випадки, а не на принципах превентивного прогнозування. Існуюча система показників тільки відображає сформовану обстановку й не сприяє ретельному факторному аналізу. У цілому інструментарій та методологія управління умовами праці розробляється різними державними інститутами, а тому в її створенні не простежується єдиної методологічної основи. Автор виявив особливості організації систем управління умовами та охороною праці, а також дослідив їх переваги й недоліки з позицій відповідності вимогам міжнародного стандарту OHSAS 18001:2007 та міжнародної системи рейтингу безпеки.

Як зазначається в роботі [25], реформаторські перетворення в Росії передбачають перехід від визначення професійного ризику залежно від виду економічної діяльності до його оцінки за фактичним станом умов праці. Це було визначено державною Про-

грамою дій з поліпшення умов й охорони праці на 2008-2010 роки [26].

У публікаціях у спеціалізованих виданнях також активно обговорюється зазначена проблема.

Т. В. Піскарьова звертає увагу на той факт, що перехід економіки на ринкові відносини не супроводжувався адекватною зміною системи управління охороною праці. Незважаючи на те, що змінилися окремі її елементи, наприклад, система страхування від нещасних випадків, атестація робочих місць за умовами праці, система пільг за роботу в шкідливих умовах праці, у цілому система залишилася побудованою на адміністративних засадах і не відповідає сучасним вимогам ринкової економіки [22]. Однією з причин такого становища є те, що механізм управління охороною праці розробляється різними органами державної влади без єдиної методологічної основи. У роботі Т. В. Піскарьовою [22] запропоновані:

- показник інтегральної кількісної оцінки умов праці як відстрочений збиток здоров'ю працівників, який визначається через показники кількості травмованих (у тому числі й із летальним результатом), кількості хворих на професійні захворювання та сумарним часом непрацездатності;

- оцінка кількісного зв'язку між ступенем шкідливості умов праці та відтермінованим збитком здоров'ю працівника, який описується дією "доза - ефект", де під ефектом розуміється річний збиток, що виражається часом скорочення тривалості життя в результаті перебування людини під впливом відповідної дози шкідливих факторів.

Але Т. В. Піскарьовою не встановлено кореляційного зв'язку між показником інтегральної оцінки умов праці й витратами на охорону праці [22]. Саме цей факт, на наш погляд, переконливо демонструє необхідність переведення управління умовами праці саме на економічні принципи функціонування.

А. С. Максимов, розробляючи методичні підходи до визначення умов економічно ефективної й безпечної праці вугільних шахт, звернув увагу на той факт, що умови жорсткої конкуренції негативно відбиваються на стані умов праці працівників [18]. Постійна економія підприємців на поліпшенні умов праці добре проявляється в постійному зниженні питомої ваги витрат на їх поліпшення в сукупних витратах. Він зазначає, що перехід на ринкові відносини виявився неефективним через контроль держави за виконанням вимог охорони праці та промислової безпеки.

А. С. Максимов запропонував виявити фактори, "що справляють істотний вплив на формування умов для економічно ефективної й безпечної праці у вугільних шахтах, оцінюваних відповідно з позицій підприємців, найманих працівників, держави", а також розробити "систему критеріїв, що визначають оптимальний рівень поточних витрат на створення цих умов" [18]. Із цієї метою він пропонує визначити [18]:

- ефективність праці працівників вугільної шахти на робочих місцях за допомогою показника виробництва доданої вартості на працівника по всьому технологічному ланцюжку;

- безпеку підземної праці працівників шахти за допомогою коефіцієнта ймовірності безаварійної роботи;

- оптимальні умови для економічно ефективної й безпечної праці на вугільній шахті шляхом вирі-

шення системи двох рівнянь у вигляді ймовірностей досягнення заданого рівня доданої вартості на працівника та безаварійної роботи технологічного ланцюжка шахти залежно від величини поточних витрат.

На думку О. Бородіна та Н. Шаш [3], людський фактор стає все більш вагомим в економічному розвитку: "формується нова модель використання людських ресурсів, яка передбачає збільшення функцій працівника, - перехід від "часткового" вузькоспеціалізованого до працівника "широкого діапазону" (універсала), здатного творчо обробляти інформацію, і бути активним суб'єктом і рушійною силою виробничого процесу організації". У зв'язку із цим "управління персоналом є одним з найважливіших напрямків діяльності організації і вважається основним інструментом її економічного успіху" [Там само].

Основоположником теорії "людського капіталу" є Г. Беккер - американський економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки (1992) "за розширення сфери досліджень мікроекономіки за рахунок широкого кола проблем людської поведінки і взаємодії, включаючи неринкову поведінку". У 1964 р. він видав монографію "Людський капітал: теоретичний і емпіричний аналіз головним чином у галузі освіти", яка спеціально зазначена в рішенні Шведської королівської академії про присудження Г. Беккеру Нобелівської премії. На думку Г. Беккера, великий внесок у підготовку як студентів (майбутніх фахівців), так і робітників, у медичне обслуговування, особливо дитяче, у соціальні програми, спрямовані на збереження, підтримку й розширене відтворення кадрів, рівноцінний великим інвестиціям у створення або придбання нових машин, обладнання та технології, оскільки обертається в майбутньому такими ж, якщо не більшими, прибутками [27, с. 42-44]. Т. У. Шульц одним із перших почав досліджувати людський капітал. Він опублікував монографію "Вкладення в людський капітал: роль освіти і наукових досліджень" (1971) і "Інвестиції в людей: економіка якості населення" (1981), де показав, що освітній рівень населення зумовлює його здатність використовувати інформацію й технологію для економічного розвитку. Зокрема, він стверджує: "Інвестиції в людину підвищують не тільки рівень продуктивності праці, а й економічну цінність її часу" [Там само, с. 750].

Як указує Є. Є. Румянцева, "теорія "людського капіталу" відобразила переорієнтацію економічної науки з проблем використання трудових ресурсів, особливо ступеня їх зайнятості, на проблеми створення якісно нової робочої сили в умовах науково-технічної революції у зв'язку з підвищенням вимог до рівня її професійної та загальнотеоретичної підготовки" [Там само, с. 749].

Є. В. Маслов говорить про те, що за своєю суттю інвестиції в людський капітал нагадують капітальні інвестиції, а отже, для їх відтворення потрібен механізм, що нагадує механізм амортизації основного капіталу. Однак на практиці "витрати на робочу силу постають не частиною авансованих витрат (ресурсу), чітко виражених кількісно, а як фактичні витрати підприємства на заробітну плату (із нарахуваннями на неї) у поточному періоді" [19, с. 273].

Висновки

Отже, незважаючи на численні дослідження, проблема ефективності використання персоналу підприємства на сьогодні не втратила своєї актуаль-

ності. Навпаки, перехід на ринкові відносини істотно її підвищив як для України, так і для інших країн пострадянського простору.

1. Система управління персоналом на більшості вітчизняних підприємств є недосконалою в площині факторів умов праці та відповідних втрат робочого часу. Побудована на принципах адміністративного управління, вона виступає гальмом у сучасних умовах розвитку виробничих відносин. Необхідно творити системи, адекватні ринковим відносинам і ринковим інститутам управління. На рівні підприємств необхідна розробка економічних методів управління вдосконаленням умов праці, використання робочого часу, управління ефективністю використання персоналу. Такі системи управління повинні повною мірою відповідати галузевій специфіці функціонування підприємств, зокрема їх функціонування в автоматичному режимі повністю виключати можливість жорсткої експлуатації найманих працівників, порушення норм трудового законодавства, а це можливо при переході на економічні принципи їх побудови.

2. Необхідно доповнити систему управління підприємством підсистемою управління охороною праці, яка повинна бути побудована за новими принципами, та інтегрувати ті її компоненти, які мають місце в різних підсистемах підприємства зокрема. У теоретичному плані постановка задачі має такий вигляд. Припустімо, є характеристики умов праці кожного робочого місця: фактичні значення, нормативні значення й оцінку суми витрат, необхідних для досягнення на кожному робочому місці по кожному фактичному показнику його нормативного значення. Нехай по кожному працівнику дано характеристики його стану здоров'я й продуктивності праці на кожному робочому місці. Задана матриця втрат робочого часу кожним працівником на кожному робочому місці. Завдання полягає в тому, щоб, керуючи відхиленнями умов праці від нормативних, так поєднати працівників із робочими місцями, щоб отримати максимально можливий у сформованих умовах рівень продуктивності праці при мінімальних втратах робочого часу. Іншими словами, потрібно в межах наявних коштів так розподілити ресурси на поліпшення умов праці і так підібрати працівників по робочих місцях, щоб забезпечити максимальну продуктивність праці при мінімальних втратах робочого часу.

3. Зміни ідеологічних передумов функціонування економіки, що виразилася в переході від системи управління, побудованої на передумовах трудової теорії вартості К. Маркса, до системи управління, побудованої на принципах теорії факторів виробництва, вимагають зміни підходу до побудови державної системи управління персоналом. Якщо раніше цілий ряд функцій щодо створення людського капіталу брала на себе держава (освіта, медичне обслуговування, забезпечення житлово-комунальних умов проживання тощо), то в умовах ринкових відносин більшість із них перейшли до компетенції підприємств, що не могло не відбитися на збільшенні витрат на їх здійснення, або на зниженні обсягу та якості здійснюваних заходів.

Виконаний аналіз досліджень в області ефективності використання персоналу підприємства дозволив сформулювати постановку задачі, рішення якої в сучасних умовах економіки України забезпечить побудову системи управління охороною праці на принципово нових засадах з урахуванням економічної зацікавленості всіх учасників процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андросова Л. М. Регулювання втрат робочого часу від тимчасової непрацездатності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 / Л. М. Андросова ; НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи. - К., 2011. - 19 с.
2. Бедерова А. Б. Оценка и управление производственными рисками - основа обеспечения безопасности работника : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством (экономика труда)" / А. Б. Бедерова. - М., 2008. - 156 с.
3. Бородин А. Сравнительный анализ базовых характеристик моделей управления трудовыми ресурсами в организациях [Электронный ресурс] / А. Бородин, Н. Шаш // Человек и труд. - 2012. - № 6. - Режим доступа : <http://chel.ru/new/?p=1133>.
4. Васечко Л. І. Фінансовий механізм соціального страхування в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / Л. І. Васечко ; Держ. податк. адмін. України ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь, 2010. - 21 с.
5. Водяник А. О. Методологічні основи врахування фактора ризику в профілактиці виробничого травматизму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора техн. наук : спец. 05.26.01 / А. О. Водяник ; Держ. ком. України з пром. безпеки, охорони праці та гірн. нагляду, Нац. НДІ пром. безпеки та охорони праці. - К., 2008. - 36 с.
6. Гавкалова Н. Л. Формування соціально-економічного механізму ефективності менеджменту персоналу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.04 / Н. Л. Гавкалова ; Харк. нац. екон. ун-т. - Харків, 2009. - 36 с.
7. Гвоздик Н. М. Ефективність інвестицій в людський капітал на підприємствах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 / Н. М. Гвоздик ; НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи. - К., 2011. - 20 с.
8. Горбачова І. В. Система управління персоналом сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / І. В. Горбачова ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. - Житомир, 2011. - 20 с.
9. Грінка Т. І. Ефективність використання робочої сили в харчовій промисловості України: оцінка та напрями підвищення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.09.01 / Т. І. Грінка ; НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. - К., 2006. - 20 с.
10. Демко І. І. Організація і методика аналізу ефективності використання трудового потенціалу підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / І. І. Демко ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. комерц. акад. - Львів, 2011. - 20 с.
11. Деліні М. М. Розвиток механізмів соціального захисту населення в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 / М. М. Деліні ; Донец. держ. ун-т упр. - Донецьк, 2010. - 20 с.
12. Зеленко Н. М. Формування фінансового механізму соціального страхування в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / Н. М. Зеленко ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів, 2011. - 20 с.
13. Измайлова О. В. Научное обоснование медико-экономических показателей для расчета страхового обеспечения пострадавших от профессиональных заболеваний (на примере Кузбасского региона) : дисс. ... доктора экон. наук : 08.00.05 "Экономика, организация и управление здравоохранением" / О. В. Измайлова. - М., 2005. - 359 с.
14. Карпова Е. М. Экономический механизм компенсации социального ущерба на угольных предприятиях : дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.05 "Экономика, организация и управление здравоохранением" / Е. М. Карпова. - М., 1999. - 188 с.
15. Козак К. Б. Управління розвитком трудового потенціалу персоналу підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / К. Б. Козак ; Міжнар. ун-т бізнесу і права. - Херсон, 2011. - 20 с.
16. Кружилко О. С. Наукові засади оперативного управління охороною праці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора техн. наук : спец. 05.26.01 / О. Є. Кружилко ; Держ. ком. України з пром. безпеки, охорони праці та гірн. нагляду, ДУ Нац. НДІ пром. безпеки та охорони праці. - К., 2011. - 36 с.
17. Крысов И. С. Организационно-экономические аспекты совершенствования информационного обеспечения условий и охраны труда : дисс. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.05 "Экономика, организация и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности)" / И. С. Крысов. - М., 2011. - 226 с.
18. Максимов А. С. Методические подходы к определению условий экономически эффективного и безопасного труда работников угольных шахт : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством" / А. С. Максимов. - М., 2011. - 133 с.
19. Маслов Е. В. Управление персоналом предприятия / Е. В. Маслов ; [под ред. П. В. Шеметова]. - М. : ИНФРА-М ; Новосибирск : НГАЭиУ, 2001. - 312 с.
20. Олієвська М. Г. Формування та розвиток національної системи соціального страхування найманих працівників : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 / М. Г. Олієвська ; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. - Львів, 2009. - 20 с.
21. Панченко І. В. Соціально-економічне управління умовами та охороною праці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.09.01 / І. В. Панченко ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк, 2006. - 19 с.
22. Пискарева Т. В. Совершенствование метода количественной оценки условий труда : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. техн. наук : 05.26.01 "Охрана труда (по отраслям)" / Т. В. Пискарева. - М., 2011. - 110 с.
23. Погайдак О. Б. Організаційно-економічний механізм соціального страхування (на випадок тимчасової втрати працездатності) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.07 / О. Б. Погайдак ; Рада з вивч. продукт. сил України НАН України. - К., 2010. - 20 с.
24. Подобед І. М. Прогнозування виробничого травматизму в аграрному секторі економіки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.26.01 / І. М. Подобед ; Держ. ком. України з пром. безпеки, охорони праці та гірн. нагляду, Нац. НДІ пром. безпеки та охорони праці. - К., 2008. - 20 с.
25. Попов В. Социальное страхование от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний: принципы учета показателей профессионального риска для обоснования страховых тарифов конкретной организации / В. Попов // Человек и труд. - 2010. - № 4. - С. 49-53.
26. Приказ Министерства здравоохранения и социального развития РФ от 23 октября 2008 г. № 586 "Об утверждении Программы действий по улучшению условий и охраны труда на 2008 - 2010 годы" [Электронный ресурс]. - Режим доступа : portal.maf.gov.ru/minsoc/DocLib29/141803022011.doc.
27. Румянцева Е. Е. Новая экономическая энциклопедия / Е. Е. Румянцева. - 2-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2006. - VI, 810 с.
28. Савченко Н. Г. Фінансовий механізм соціального захисту населення України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / Н. Г. Савченко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К., 2010. - 19 с.
29. Слюсаренко К. В. Страхування від нещасних випадків на виробництві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / К. В. Слюсаренко ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К., 2009. - 20 с.

30. Сьомченко В. В. Підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємствами харчової промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / В. В. Сьомченко ; Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. - Дніпропетровськ, 2011. - 20 с.

31. Тимошенко М. М. Формування та ефективність використання управлінського персоналу сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / М. М. Тимошенко ; Житомир. нац. агроєкологіч. ун-т. - Житомир, 2009. - 20 с.

32. Цумаєва А. С. Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 / А. С. Цумаєва ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. - К., 2008. - 20 с.

33. Чупир В. Є. Удосконалення методики ефективного управління робочим часом на підприємствах залізничного транспорту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / В. Є. Чупир ; Укр. держ. акад. залізн. трансп. - Харків, 2009. - 19 с.

Ляшов Дмитрий,

аспирант Приазовского государственного технического университета

УПРАВЛЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕРСОНАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследованы проблемные вопросы управления эффективностью использования персонала предприятия, которые решаются в диссертационных работах украинских и российских исследователей, а также в ряде публикаций в специализированных изданиях. Сформулирована постановка задачи управления эффективным использованием персонала как задача системы управления охраной труда, соответствующей новым экономическим реалиям. Установлено, что отдельные части этой задачи решаются в разных подсистемах управления предприятием. Предложены направления совершенствования системы управления охраной труда с учетом решения поставленных задач.

Ключевые слова: эффективность; персонал, использование персонала, система управления, условия труда, охрана труда.

Lyashov Dmytro,

Post-graduate student of Priazovsky State Technical University

PERSONNEL EFFICIENCY MANAGING IN THE ENTERPRISE

On the basis of dissertations of domestic and Russian researchers, as well as some articles in professional publications conclusions about fundamental matters that reveal the theme of management of staff performance in the Ukraine were made.

Personnel efficiency research analysis allowed to formulate the problem, the solution of which in today's economy Ukraine will provide the possibility of creating labor safety management system on a fundamentally new basis taking into account all stakeholders economic interest.

Thus, it is concluded that, unresolved, as is generally imperfect system of public health and safety management in the plane of conditions and factors related loss of working time and control systems in individual enterprises. Built on the principles of administration, it is an obstacle to modern conditions of production relations, but because the system adequate market relations and market institutions of governance is required.

At the enterprise level the development of economic management to improve working conditions, use of time, the use of performance management of staff is required. These systems operating should exclude stiffness employees exploitation, violation of labor laws, and it is possible by the transition to economic principles of their construction.

The complement enterprise management subsystem safety management is needed. This should be built on new principles and should integrate these into a single the components that have been developed and used in different subsystems of the enterprise alone.

Theoretical formulation of the problem that must be addressed as part of performance management subsystem using personnel was formulated.

It is concluded that the change in the economy ideological assumptions requires a change in approach to the construction of public personnel management system. Previously, the state assumed a number of features for creating human capital (education, health care, providing of housing and communal living conditions, etc.), most of them passed to the enterprises responsibility in the market conditions. This has led to increased costs for businesses, or, as happened in reality, while maintaining the level of spending - will inevitably reduce the volume and quality of the measures.

Keywords: efficiency, the staff, the use of personnel, management system, working conditions, health and safety.

REFERENCES

1. Androsova L.M. (2011), *Adjusting the loss of working time from the sick leave*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.07 «Demography, economy of labour, social economy and policy», Kyiv, 19 p. (ukr).
2. Bederova A.B. (2008), *Evaluation and management of occupational risks - the basis of ensuring worker safety*, Thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.05 «Economics and national economy (economy of labor)», Moscow, 156 p. (rus).
3. Borodin A., Shash N. (2012), Comparative analysis of the basic characteristics of the models of workforce management in organizations, *Man and Work*, Vol. 6, available at: <http://chelt.ru/new/?p=1133> (rus).

4. Vasechko L.I. (2010), *Financial mechanism of social insurance in Ukraine*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.08 "Money, finance and credit", Irpin, 21 p. (ukr).
5. Vodianyuk A.O. (2008), *Methodological bases of accounting risk factor in the prevention of occupational injuries*: Abstract of Thesis for the degree of doctor of technical sciences in specialty 05.26.01 "Occupational safety", Kyiv, 36 p. (ukr).
6. Havkalova N.L. *The formation of the socio-economic mechanism of management of staff performance*, Abstract of thesis for the degree of doctor of economic sciences in specialty 08.00.04 "Economics and management" (by sector), Kharkov, 36 p. (ukr).
7. Hvozdyk N.M. (2011), *Efficiency of investment in human capital in enterprises*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.07 "Demography, economy of labour, social economy and policy", Kyiv, 20 p. (ukr).
8. Horbachova I.V. (2011), *Personal management of agricultural enterprises*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.04 "Economics and management" (by sector), Zhitomir, 20 p. (ukr).
9. Hrinka T.I. (2006), *The effectiveness of the workforce in the food industry in Ukraine: Assessment and improvement areas*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.09.01 "Demographics, Labour Economics and Social Policy", Kyiv, 20 p. (ukr).
10. Demko I.I. (2011), *The organization and methods of analysis of the efficiency of the labor potential of the company*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.09 "Accounting, Analysis and Audit", Lviv, 20 p. (ukr).
11. Dielini M.M. (2010), *The development of social protection mechanisms in Ukraine*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.07 "Demography, labor economics, social economics and politics", Donetsk, 20 p. (ukr).
12. Zelenko N.M. (2011), *Formation of the financial mechanism of social insurance in Ukraine*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.08 "Money, finance and credit", Lviv, 20 p. (ukr).
13. Izmaylova O.V. (2005), *Scientific substantiation of health-economic indicators for the calculation of insurance coverage affected by occupational diseases (for example, the Kuzbass region)*, Thesis for the degree of doctor of economic sciences in specialty 08.00.05 "Economics, organization and management of health care", Moscow, 359 p. (rus).
14. Karpova E.M. (1999), *Economic compensation mechanism of social damage in the coal mines*, Thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.05 "Economics, organization and management of health care", Moscow, 188 p. (rus).
15. Kozak K.B. (2011), *Management of labor potential personnel*, Abstract of thesis for the degree of candidate of doctor of economic sciences in specialty 08.00.04 "Economics and management" (by sector), Kherson, 20 p. (ukr).
16. Kruzhylo O.Ye. (2011), *Scientific basis of operational safety management*, Abstract of thesis for the degree of doctor of technical sciences in specialty 05.26.01 "Occupational safety", Kyiv, 36 p. (ukr).
17. Krysov I.S. (2011), *Organizational and economic aspects of information management conditions and safety*, Thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.05 "Economics, organization and management of the economy (in industries and business)", Moscow, 226 p. (rus).
18. Maksimov A.S. (2011), *Methodological approaches to the determination of cost-effective and safe coal mine workers*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.05 "Economics and Management of National Economy", Moscow, 133 p. (rus).
19. Maslov E.V. (2001), *HR Management Company*, INFRA-M, NGAEIU, Moscow, Novosibirsk, pp. 312. (rus).
20. Oliievska M.G. (2009), *Formation and development of the national system of social insurance of employees*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.07 "Demography, economy of labour, social economy and policy", Lviv, 20 p. (ukr).
21. Panchenko I.V. (2006), *Socio-economic conditions and management of health and safety*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.09.01 "Demographics, Labour Economics and Social Policy", Donetsk, 19 p. (ukr).
22. Piskareva T.V. (2011), *Improving the method of quantitative assessment of working conditions*: Thesis for the degree of candidate of technical sciences in specialty 05.26.01 "Labour (by industry)", Moscow, 110 p. (rus).
23. Pohaidak O.B. (2010), *Organizational-economic mechanism of social insurance (in case of temporary disability)*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.07 "Demography, labor economics, social economics and politics", Kyiv, 20 p. (ukr).
24. Podobed I.M. (2008), *Prediction of occupational injuries in the agricultural sector of Ukraine*, Abstract of thesis for the degree of candidate of technical sciences in specialty 05.26.01 "Occupational safety", Kyiv, 20 p. (ukr).
25. Popov V. (2010), Social insurance against industrial accidents and occupational diseases: principles of accounting indicators of professional risk insurance rates to support a specific organization, *Man and Work*, Vol. 4, pp. 49-53. (rus).
26. Order of the Ministry of Health and Social Development of the Russian Federation dated 23 October 2008 № 586 «On approval of the Programme of Action to improve working conditions and safety in the years 2008-2010», available at: portal.mari.ru/minsoc/DocLib29/141803022011.doc (rus).
27. Rummyantseva E.E. (2006), *New economic encycloped*, 2-nd ed, INFRA-M, Moscow, pp. VI, 810 (rus).
28. Savchenko N.H. (2010), *Financial mechanism of social welfare Ukraine*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.08 "Money, finance and credit", Kyiv, 19 p. (ukr).
29. Sliusarenko K.V. (2009), *Insurance against Accidents at Work*: Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.08 "Money, finance and credit", Kyiv, 20 p. (ukr).
30. Somchenko V.V. (2011), More efficient use of human resources by enterprises of food industry, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.04 "Economics and management" (by sector), Dnepropetrovsk, 20 p. (ukr).
31. Tymoshenko M.M. (2009), *Formation and efficiency management of agricultural enterprises*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.04 "Economics and management" (by sector), Dnepropetrovsk, 20 p. (ukr).
32. Tsumaieva A.S. State Department of Social Protection in a market economy, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.03 "Economics and Management of National Economy", Kyiv, 20 p. (ukr).
33. Chupyr V.Ye. (2009), *Improved methods of effective management of working time in the business of railway transport*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.04 "Economics and management" (by sector), Kharkov, 19 p. (ukr).